

ZALKA
CSENGE
VIRÁG

MÓRA

A SZÁZEGY AJTAJÚ PALOTA
ÚJRAÁLMODOTT NÉPMESÉK

Orosz Annabella
illusztrációival

ZALKA CSENGE VIRÁG

*A százegy ajtajú
palota*

ÚJRAÁLMODOTT NÉPMESÉK

MÓRA KÖNYVKIADÓ

A könyv megjelenését támogatta: NKA
Nemzeti Kulturális Alap

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánosságához közvetítését – szigorúan tilos!

© Zalka Csenge Virág, 2022
Illusztráció © Orosz Annabella, 2022
© Móra Könyvkiadó, 2022

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

MÓRA KÖNYVKIADÓ
1950 óta családtag

*Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja*

ISBN 978 963 603 028 5

Kiadja a Móra Könyvkiadó Zrt.,
Janikovszky János elnök-vezérigazgató
Szerkesztő: Szlukovényi Katalin
E-mail: mora@mora.hu • Honlap: www.mora.hu

Nyomdai előállítás: Kvadrát Print
Felelős vezető: Bánáti László

„És szoktál saját meséket is írni?”

Nem, nem szoktam.

Legalábbis nagyon sokáig ezt feleltem a fenti, gyakran feltett kérdésre. Annak ellenére, hogy író és mesemondó is vagyok, a két műfaj olyan távol áll egymástól a számomra, hogy egyszer sem jutott eszembe leülni, és papírra vetni egy teljesen új történetet. Ráadásul tizenöt-húsz év mesemondói munkásság után, amelynek nagy részét népmesékkal, mítoszokkal és hagyományos történetekkel töltöttem, egyáltalán nem is vagyok biztos benne, hogy ki tudnék találni bármit, amit előttem még nem mondtak el, vagy nem mondtak el jobban. Szeretem a régi, generációk által gömbölyűre csiszolt, sokrétű és sokszínű hagyományos meséket, és az eddigi köteteimbe is ezeket gyűjtöttem össze. Kutattam, válogattam, fordítottam őket, és próbáltam úgy visszaadni mindet a saját szavaimmal, hogy az eredeti formájuk ne változzon. Tulajdonképpen pont ez a folyamat döbbsentett rá, hogy igenis vannak saját meséim. Csak nem „írtam” őket.

A történetek, amelyeket ebben a kötetben találtok, kétféle módon születtek: újraálmodott népmesékből vagy népmesetöredékekből. Az előbbi esetben egyszerűen az történt, hogy hosszú éveken keresztül addig-addig meséltem, alakítottam egy történetet, míg egyszer csak fellapoztam az eredeti szöveget, és felismertem, hogy már semmi köze nincs az én verziómhoz. Minden mese alakul minden egyes mesemondás alkalmával, a közönség kérdései, reakciói alapján, és azáltal is, hogy maga a mesemondó egyre jobban megismeri, egyre kényelmesebben beleéli magát. Legtöbbször megtartja az eredeti formáját, csak színezésében, hangulatában változik – máskor viszont teljesen új dol-

gok történnek benne, új szereplők bukkannak fel, új irányt vesz a végkifejlet. Ilyenkor már nem nevezhetem a történetet, mondjuk, „skót népmesének”, mert egyetlen skót mesemondó sem ismerne rá. Helyette azt mondom, Zalka Csenge Virág meséje, egy skót mese nyomán. Vagy hogy egy skót mese ihlette. Főleg, ha más népek történeteivel dolgozik egy mesemondó, nagyon ügyelni kell rá, hogy mit hogyan képviselünk a közönség előtt.

A második esetben az szokott történni, hogy találkozom egy nyúl-farknyi történettel, hiedelemmel, népmesetörredéssel, egy-két mondatos utalással, amit kedvem támad teljes mesévé kerekíteni. Ilyenkor is a népmesék szerkezetéhez, motívumaihoz nyúlok vissza, és aztán az elkészült „vázlat” addig színezem, próbálgatom, míg teljes történet lesz belőle. Ezekben az esetekben különösen nagy hálával tartozom minden egyes közönségnek, amely eltűrte, hogy az új meséimet rajtuk csiszolgassam, és beleszőjem a sok-sok vidám megjegyzést, kérdést, javaslatot, amivel megajándékoztak. Mesemondóként hiszek benne, hogy egy mese sem kerek egész, amíg legalább egy élő közönség meg nem hallgatta. Bámulatos, mennyi minden tud átalakulni, és én magam is hirtelen mennyi új ihletet kapok, amikor egy mesét másoknak mondok el.

Hát, ezért nem írok meséket. Inkább újraálmodom őket. Az angol nyelvű mesemondók a „crafting” szót használják a folyamatra, ami szó szerint barkácsolást, kézműves alkotást, fabrikálást jelent. Az ember apránként csiszolja, alakítja, finomítja a mesét, és ki-kipróbálja, hogy lássa, működik-e. A mesealkotás közösségi élmény, mesélő és hallgató egyaránt kell hozzá; ettől lesz a történet rugalmas és élettel teli.

Ebbe a könyvbe tizennyolc olyan mesét válogattam össze, amelyek a saját repertoárom részei. Észre fogjátok venni, hogy sok hasonló motívum bukkán fel bennük; leginkább azért, mert akkor szoktam új történeteket fabrikálni, amikor hiányát érzem valaminek, vagy egy-egy kedvenc téma különösen felvillanyoz. Néhány évvel ezelőtt például felfigyeltem rá, milyen ritka az erős, őszinte női barátság a népmesékben, és ezt a hiányt azóta igyekszem jó példákkal pótolni, ahol csak tudom.

Mesealkotóként mindig különös figyelmet fordítok rá, milyen üzeneteket szövök a történeteimbe, és mi az, amit szívem szerint hozzáadnék a mesék világához. Ezeket azonban, amikor előadok, jórészt megtartom magamnak. Hagyományos történetekkel dolgozó mesemondóként nem szeretem a mesék „tanulságát” a közönség szájába rágni; hiszek abban, hogy mindig mindenki azt hallja ki egy meséből, amire az adott pillanatban leginkább szüksége van. A jó mesék összetettek, árnyaltak, és rétegzettek, mint egy finom sütemény. Hogy megmaradjon a varázslat, és ne váljanak didaktikussá, sokszor inkább kivettem belőlük magyarázatokat, és szimbólumokkal helyettesítettem őket, ahogyan azt a népmesék is teszik. A könyvben az egyes szövegeket követő megjegyzésekben elárulok néhány kulisszatitkot az alkotói folyamatról. Ahol népmesén alapul a történet, ott a forrásokat is megadom azok számára, akik kíváncsiak lennének az eredetire.

Mivel ezek a történetek különböző időben, különböző célból születtek, sokat gondolkodtam rajta, hogyan rendezzem őket egy kötetbe. Végül úgy döntöttem, hogy nagyjából korosztály szerint sorakoztatom fel a meséket, kezdve azokkal, amelyeket kisebb gyerekeknek (5-6 éves kortól) szoktam mesélni, és haladva a hosszabb, bonyolultabb tündérmesék irányába. Az utolsó néhány történet reményeim szerint már a felnőtteket is elgondolkodtatja, amellet, hogy továbbra is mind tele van kalandokkal és varázslattal, amiket a gyerekek is élveznek.

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani annak a sok-sok embernek, aki részt vett *A százegy ajtajú palota* megszületésében, a régi, letűnt korok mesemondóitól és gyűjtőitől egészen azokig a barátokig, akik tevékenyen segédkeztek az alkotói folyamatban. Név szerinti köszönet érdemel Szabó Enikő, Laura Packer, Danielle Bellone, Vasielia Vaxevani, Rachel Ann Harding, és különösen a férjem, Daryl Monceaux, akikkel újra és újra átrágtuk a félkész történeteket, és akik rengeteg ötlettel, tanáccsal, visszajelzéssel ajándékoztak meg. Szintén hálás vagyok a Világ-szép gyerekeknek, állandó és lelkes tesztközönségemnek, és a Mítoszok Csatája köré szerveződött mesemondó műhely minden tagjának. Végül, de nem utolsósorban pedig ez a kötet nem jöhetett volna létre, és fele-

ennyire sem lenne jó, ha nem dolgozik velem Szlukovényi Katalin, a világ legjobb meseszerkesztője.

Be kell vallanom még valamit: ezek a mesék nincsenek készen. A jó mesemondó tudja, hogy a mesék saját életet élnek. Minden egyes előadással, minden egyes mesélővel apránként alakulnak, szépülnek. Így néztek ki, amikor leírtam őket, de biztos vagyok benne, hogy néhány év múlva már én is kissé máshogyan mesélem majd őket. Most ti jötök: ha tetszenek a meséim, adjátok őket tovább! Talán egyszer, néhány nemzedék múlva, népmese lesz majd belőlük is.

Thora és a sárkányok

Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer régen egy király, aki nagyon szeretett vadászni. Amikor csak tehetett, az erdőt járta télen-nyáron, és gyakran messzire barangolt a palotájától. A birodalma a távoli északon terült el, ahol az év nagy részében hideg szél fújt, és esett a hó, de a királyt ez sem tarthatta vissza; szívesen járta a fehérbe borult tájat.

Történt egy téli napon, hogy a király ismét az erdőben barangolt, amikor hirtelen hóihar kerekedett. A szálló pihék örvényében az uralkodó elvétette az utat, és mire kitisztult az ég, menthetetlenül eltévedt a sűrűben. A saját lábnyomait elfújta a szél, így aztán hiába keresgélt, nem talált vissza a palotába. Ahogy ment, mendegélt a havas erdőn át, egyszerre csak fényt pillantott meg a távolban. Remélve, hogy tábor-tűzet lát, elindult feléje, és hamarosan egy tisztásra bukkant. Legnagyobb meglepetésére azonban nem tábortűz lobogott a tisztás közepén, még csak nem is fáklya vagy gyertyavilág: a lángok körben égtek, a tűzgyűrű közepén pedig egy hatalmas fészek foglalt helyet. A fészekben két tojás lapult, nagyobbak, mint amekkorát a király valaha látott. Rögtön tudta, hogy csak egyetlen lénynek lehet ilyen hatalmas, tűzzel melengetett tojása: egy sárkánynak! A király gyorsan visszahúzódott a bokrok közé, és meglapult. Hiába várt azonban. Teltek-múltak a percek, az órák, és sárkánynak nyoma sem volt. A tűzgyűrű lángjai egyre halványabban égtek, és úgy tűnt, hamarosan teljesen kialszanak. A király tudta, hogy tűz nélkül a tojások meg fognak fagyni, és megesezt a szíve a bennük lapuló kis sárkányokon. Kimerészkedett a tisztásra, átlépte a parázsló gyűrűt, óvatosan a sáljába csavarta a két tojást, és eltette őket a tarisznyája mélyére. Ismét elindult hazafelé; hosszas

bolyongás után sikerült megtalálnia az utat, és alkonyatra meg is érkezett a palotájába.

A palota kapujában a királyt a kislánya köszöntötte, Thora hercegnő. Thora vidám, kíváncsi lány volt, és az apját is rögtön kérdésekkel fogadta:

– Apa, apa! Merre jártál? Mit hoztál nekem?

A király mosolyogva mesélte el a lányának, merre járt, mire bukkant az erdőben. Mivel Thorának másnap volt a születésnapja, az uralkodó óvatosan kicsomagolta a két tojást, és odaadta őket ajándékba a kis hercegnőnek. Vannak gyerekek, akik kiskutyát, kismacskát kapnak a születésnapjukra... de Thora két sárkányt kapott! A tojásokat a szobája kandallójában helyezte el a parázs közé, hogy jó melegben legyenek.

Teltek-múltak a napok. Egy reggel a királykisasszony arra ébredt, hogy kopogtatást hall a kandalló felől. A kopogtatás egyre hangosabbá vált, míg végül a két tojás héja megrepedt, és kibújt belőlük két apró, csillogó sárkányfióka. Az egyik fehér volt, mint a frissen hullott hó, a másik pedig kék, mint tengersizemen a jég. Thora boldogan játszadozott a kis sárkányokkal, és kényelmes helyet készített nekik az ágya mellett: a legpuhább párnákkal bélelt ki egy nagy kosarat, abba tette a fiókákat elalvás előtt.

Igen ám, de másnap reggelre a két kis sárkánynak nyoma veszett. Thora égen-földön kereste őket. Először arra gondolt, visszabújhattak a kandallóba, de hiába kotorászott a meleg hamuban, nem bukkant rájuk. Átkutatta az egész szobát, majd az egész palotát, pincétől a padlásig; a sárkányok nem voltak sem az éléskamrában, sem a konyhában, sem a trónterem hatalmas kandallójában. A hercegnő csalódottan tért vissza a szobájába, és már azt hitte, a sárkányok örökre megszöktek... amikor egyszerre csak motoszkálást hallott. A zaj az ékszeres ládikóból szűrődött kifelé, ami Thora asztalán állt. A ládika fedelét felnyitva a hercegnő boldogan kiáltott fel: a sok gyűrű, karperec, nyakék tetején ott hevert összetekeredve a két sárkányfióka! A sárkányok ugyanis nagyon szeretik a csillogó holmikat, a felnőtt sárkányok rengeteg kincset szoktak összegyűjteni a barlangjaikban. Thora hercegnő hiába

tette vissza a fiókákat a párnázott kosárba, másnap reggelre megint befurakodtak az ékszerek közé. Így történt ez a harmadik, negyedik napon is, míg végül a kincsesládikó a két kis sárkány otthonává vált. És ahogy nőttek, cseperedtek – láss csodát! –, a ládikó is nőtt, növekedett velük együtt, és egyre több gyűrű, nyakék, drágaköves karperec jelent meg benne. Teltek-múltak az évek, és a kincsesládából lassan egész kincseskamra lett, amelyben két jól megtermett, barátságos sárkány lakott.

Igen ám, de hiába voltak barátságosak a sárkányok, egy idő után mégis meggyűlt velük a baj: elkezdtek tüzet okádni. Eleinte csak meleg levegőt fújtak, aminek még örült is a vár népe kemény tél idején, de amikor már lángok csaptak ki a sárkányok orrán-száján, az emberek félni kezdtek, és panaszra mentek a királyhoz. Addig mondogatták, hogy életveszélyes dolog két ilyen fenevadat tartani a palotában, míg végül a király beadta a derekát. Magához hívatta lányát, az időközben hajadonná cseperedett Thora hercegnőt, és így szólt:

– Édes lányom, ideje, hogy a két sárkány kiköltözzön a palotából. Az ilyen hatalmas bestiáknak a vadonban a helye, nem itt, az emberek között. Még a végén megégetnek vagy felfalnak valakit!

– Az én sárkányaim ugyan nem! – toppantott Thora hercegnő. – Fióka koruk óta én neveltem őket, a légynek sem tudnának ártani!

A király próbálta meggyőzni a lányát, hogy küldje el a sárkányokat, de nem járt sikerrel. Thora megmakacsolta magát, és közölte, hogy ha a két sárkányt elűzik az udvarból, akkor ő is velük tart. Végül, mit volt mit tenni, az apja megparancsolta, hogy építsenek nekik egy külön palotát egy közeli hegytetőn, távol az emberektől. Amikor a palota elkészült, Thora hercegnő odaköltözött a két sárkánnyal, és boldogan élt a maga uraként.

Igen ám, de ahogy Thora felserdült, elterjedt a híre a közeli birodalmakban, hogy a királynak milyen szép, okos, eladósorban lévő lánya van. Jöttek a kérők seregestül: királyfiak, lovagok, bárók, grófok, mindenféle vándorlegények versenyeztek a királykisasszony kezéért. Az öreg király minden kérőnek, aki megjelent az udvarában, ugyanazt mondta:

menjenek fel a hegytetőre, és kérjék meg Thorát személyesen. Hadd válasszon a lánya magának, akit csak szeretne.

Csakhogy amikor a kérők elérték a hegytetőt, rettenetes látvány fogadta őket.

A két sárkány időközben akkorára nőtt, hogy már nem a palotában laktak, hanem a szabadban: a falak köré tekeredtek, és ketten pont körbeérték az egész épületet. A kérőknek azzal kellett szembesülniük, hogy a kaput két óriási, rettenetes szörnyeteg őrzi – és mindannyian azonnal megfutamodtak. Ahogy azonban hanyatt-homlok rohantak vissza a városba, nem volt bátorságuk bevallani, hogy megrettentek a sárkányoktól, és a közelükbe sem mentek, így aztán minden kérő, kivétel nélkül, ugyanazt hazudta.

– Thora hercegnőt foglyul ejtették a sárkányok! Két vérengző fenevad őrzi a palotát, és mindenkit felfalnak, aki a közelükbe merészkedik! Jaj annak, aki megpróbálja megmenteni szegény, szerencsétlen királykisasszonyt!

A hazugság szárnyra kelt, és hamar bejárt minden környező birodalmat. Özönlni kezdtek a lovagok, katonák, királyfiak, hogy legyőzzék a két sárkányt, és elnyerjék Thora hercegnőt feleségül – bár ez utóbbit csak ők képzelték hozzá a feladathoz, hiszen miért is akarna valaki megküzdeni egy sárkánnyal, pláne kettővel, ha nem jár érte feleség? A sárkányok a sok kivont karddal, szúrós lándzsával hadonászó lovag láttán azt hitték, az emberek Thora hercegnőt akarják megtámadni, így aztán dühösen morogva, tüzet fújva kergették el a kérőket a palota közeléből. Egy sárkánnyal még csak-csak elbánik egy hős lovag, ha szerencséje van, de kettővel senki sem bírta. Akárki próbálkozott Thora hercegnő „megmentésével”, előbb-utóbb mindannyiuknak inába szállt a bátorsága.

Történt egy napon, hogy egy messzi földről érkezett vitéz tévedt a királyi városba, bizonyos Ragnar nevezetű. Egy régi kardon kívül nem volt semmije, még páncélja sem, mégis, amint meghallotta, hogy meg kell menteni egy királylányt, rögtön elindult a hegytető felé. Tél volt, nagy hideg, és Ragnar érezte, hogy egy szál karddal kevés esélye lesz

a sárkányokkal szemben. Támadt azonban egy mentő ötlete: a hegyre felfelé menet fogta magát, és beugrott egy patakba. Ahogy kimászott belőle, a dermesztő hidegben a patak vize ráfagyott a vitéz vastag gyapjúkabátjára, nadrágjára, és jégpáncéllal borította be. A jégpáncélos lovag bátran masírozott tovább felfelé a hegyre, míg meg nem pillantotta a két sárkányt a palota kapujában.

A sárkányok is megpillantották Ragnarart. Mivel szép, tiszta téli nap volt, a jégpáncél csábítóan csillogott a fényben – a sárkányok pedig továbbra is mindennél jobban kedvelték a csillogó holmikat. Rá is ugrottak rögtön Ragnarra, mint két kiscica a gombolyagra, és kezdték pofozgatni jobbra-balra. Lelkesen gurigáztak vele egy darabig, majd dobálgatták egy kicsit, és csodálták, ahogy csillog a fényben. Rég nem akadt ilyen érdekes játékszerük. Ragnar kepesztett, hadonászott, míg végül egy gurulás után sikerült ismét talpra állnia. A sárkányok érdeklődve figyelték, mit fog tenni. A vitéz kirántotta a kardját, nagy lendületet vett, és éppen lesújtott volna az egyikük orrára... amikor a palota kapujában felkiáltott valaki.

– ÁLLJ!

Thora hercegnő, aki az utolsó pillanatban érkezett, gondolkodás nélkül Ragnar és a sárkányok közé vetette magát. Ragnar visszarántotta a kardját, és döbbsen nézett a haragtól elvörösödött királykisasszonyra.

– Mit képzelsz, mit csinálsz?! – rivallt rá Thora a megszeppent vitézre. – Miért akarod bántani a sárkányaimat? Nem szégyelled magad, ártatlanokra támadni?!

– A... te sárkányaidat? De hát nekem azt mondták a városban, hogy ezek a fenevadak fogva tartanak téged!

– Ki mondott ekkora ostobaságot? Hiszen ők az én sárkányaim! Én neveltem őket fióka koruktól fogva! A légynek sem tudnának ártani!

– De a többi lovag...

– A többi lovag is mind idejött vagdalkozni, kérdés nélkül! Még jó, hogy elkergettük őket! Hazug csaló az összes, ha azt terjesztik, hogy a sárkányaim bárkit bántanak.

Ragnar döbbenetesen nézett egyik sárkányról a másikra. A jégpáncél olvadozóban volt, már nem csillogott annyira; a sárkányok gyanakodva szimatolták a betolakodót.

– Én úgy tudtam, hogy a sárkányok veszélyes, emberevő szörnyek...

– Hát, ők nem – sóhajtott Thora. – Gyere közelebb! Ígérem, nem fognak bántani.

Ragnar eltette a kardját, és lassan, óvatosan közelebb araszolt. A kék sárkány lehajtotta a fejét; Thora megsimogatta az orrát, majd intett a vitéznek. Ragnar, minden bátorságát összeszedve, kinyújtotta a kezét, és ő is megsimogatta a sárkány csillogó, égszínkék pikkelyes homlokát.

– Na, látod – mosolyodott el a királykisasszony.

Thora meghívta Ragnart, hogy ebédeljen vele a palotában. Minél jobban megismerkedtek egymással, annál jobban megtetszett a királylánynak a jószívű, bátor legény, aki nem félt elismerni, hogy tévedett; Ragnart pedig lenyűgözte az okos, talpraesett királykisasszony, aki két sárkánnyal élt a saját palotájában. Teltek-múltak a hetek, és Ragnar gyakori vendég lett a hegytetőn. A két fiatal egymásba szeretett, és idővel össze is házasodtak. Mire gyerekeik születtek, a két sárkány is párra talált és tojásokat rakott; a kis királyfiak és királylányok a kis sárkányokkal együtt nőttek fel. Mire Thorából királynő, Ragnarból pedig király lett, addigra az egész birodalomban senki sem félt már a sárkányaitól – és mind boldogan, békében éltek.

A mese mögötti mese

Ennek a mesének az alapja Ragnar Lothbrok óészaki legendája volt. Megtetszett benne, hogy egy királylány sárkányt kap ajándékba, és fel is neveli – azt viszont már nem szerettem, hogy a kérő később megölte az állatot. Így aztán egy alkalommal, amikor sárkányos meséket meséltem gyerekeknek, közösen elkezdtük újraszőni a történetet. A sok ötletelésből, kérdésből és válaszból egy teljesen más mese született. Leg-

közelebb, amikor fellépni mentem, már így adtam elő, és a közönség ott is alakított rajta valamit. Estéről estére, előadásról előadásra született meg Thora és a sárkányok története, ami a repertoárom egyik kedvenc darabjává vált. Hálás vagyok érte annak a sok-sok gyereknek, akikkel az évek folyamán együtt ötleteltünk, hová bújhatnak el a sárkányfiókák, vagy mit szólna Thora a kérői viselkedéséhez.

Akit érdekel az eredeti történet, az Donald A. Mackenzie *Teutonic Myth and Legend* című, 1912-es kiadású könyvében online is elolvashatja.

Tánc a sötétben

Messze-messze, valahol egy végtelen dzsungel mélyén élt egyszer egy kis lajhármaki. Puha barna szőre volt, két apró füle, kerek fejecskéje, és legjobban a fák lombjai között szeretett megbújni. A lajhármaki ugyanis nagyon szégyenlős volt. Folyton aggódott rajta, mit gondol róla a többi állat, nem kuncognak-e össze a háta mögött a szőre fakó színe, a füle rövidsége vagy a lomha mozgása láttán. Így aztán, amikor tehet-e, meglapult az ágak között, és csak nagy ritkán merészkedett elő.

A dzsungel többi állata nem volt ennyire szégyenlős. Sőt, mindennél jobban szerettek nagy multságokat rendezni, és együtt táncolni estétől reggelig. A fák között, a tisztásokon valahol mindig szólt a zene, zengett a nevetés, remegtek a fák ágai a sok táncoló láb, mancs, pata dübörgésétől. A maki csak messziről hallgatta őket. Pedig ő is nagyon szeretett volna táncolni; vágyott rá, hogy csatlakozzon a többiekhez. Magában táncolt is néha, egy-egy sötét zugban, ahol nem láthatta senki, de ahogy a fenekét riszálta, kezét-lábát lengette, mindig úgy érezte, a mozdulatai furcsák és esetlenek. Biztos volt benne, hogy ha bárki látná, hogyan táncol, kegyetlenül kikacagná.

Történt egyszer, hogy a dzsungel lakói különösen nagy ünnepségre készülődtek. Messze földről érkeztek vendégségbe a különféle állatok: oroszlánok, vadlovak, zsiráfok, még egy csapat pingvin is betotyogott. Olyan hatalmas multságnak ígérkezett az este, hogy az állatok követet menesztettek magához a Naphoz, és megkérték, keljen fel másnap reggel egy kicsivel később, hogy tovább tartson az éjszaka, és vele a tánc. A Nap készségesen beleegyezett, az állatok pedig készülődni kezdtek a dzsungel leghosszabb, leghangosabb éjszakájára.

A lajhármaki a közeli fák lobjai mögül hallgatta az előkészületeket. Fájt a szíve, mert ő is szerette volna végigtáncolni az éjszakát, de nem mert csatlakozni a többiekhez. Félénken, szomorúan bujkált a zöld levelek között. Ahogy a Nap lenyugodott, megszólalt a zene, kezdetét vette a mulatság – de a maki nem merészkedett elő.

Csak úgy zengett a dzsungel. Az állatok együtt ropták a táncot, kacagtak, beszélgettek, hajlongtak, szökkentek és pörögtek. A maki vágyakozva fülelt a közelből, és ezerszer elképzelte, milyen lenne beállni közéjük; néha-néha neki is lendült, de az ág végén mindig megtorpant, és visszahúzódott egy faodúba. Vagy egy tucatszor nekidurálta magát, de ugyanannyiszor fel is rémlett előtte, hogy mindenki az ő ügyetlen táncán fog nevetni – és mindannyiszor visszafordult.

Telt-múlt az éjszaka. A telihold és a csillagok beragyogták a dzsungelt, és hangulatos világítást szolgáltattak a tisztáson, ahol a mulatozás zajlott. Egyszerre azonban váratlan dolog történt: sűrű, sötét felhők takarták el az eget. Eltűnt a Hold, eltűntek a csillagok. Vaksötét lett. Az állatok jókedvét azonban ez sem törhette le: vidáman ropták tovább a táncot a sötétben, még a zene sem állt meg egy ütemre sem. A lajhármaki rádöbrent, hogy eljött az ő pillanata. Hiszen a sötétben nem láthatja senki, hogyan táncol! Nagy levegőt vett, kiosont a fa lombjai közül, és beóvakodott a tisztásra.

A zene azonnal magával ragadta a makit. Táncra perdült, és úgy táncolt, ahogy egész életében szeretett volna: riszálta a fenekét, lengette kezét-lábát, nagyokat ugrott, perdült, olyan vidáman ropta, hogy szinte nem is érintette a földet. Még a két kis, kerek füle is billegett a zene ritmusára. Csak táncolt és táncolt, ki tudja, milyen hosszú időn át – az éjszakának nem akart vége szakadni.

A Nap azonban kezdte elunni a várakozást. Már órák óta fel kellett volna kelnie, de betartotta az állatoknak tett ígéretét, és hagyta, hogy folytatódjon az éjszaka. Egy idő után azonban türelmetlen lett: mégsem lehet örökké sötétség! Meg aztán kíváncsi is volt, mi zajlik a dzsungelben, mert még hozzá is elért a vidám muzsika és kacagás. Amikor már nem bírta tovább a várakozást, óvatosan kikandikált a láthatár mögül.

Az első napsugár pedig nyílegyenesen pont a makira tűzött.

A lajhármaki megdermedt. Minden szem feléje fordult. Az összes állat őt nézte. Éppen egy különösen furcsa táncmozdulat közepén érte a fény, így aztán ott állt, szoborra merevedve, és érezte, ahogy minden porcikáját elönti a szégyen. Észrevették! Meglátták! Most már az összes állat tudta, hogy milyen kínosan táncol... még a pingvinek is! Rémületében hatalmasra nyílt a maki szeme, és az arca kétségbeesett kifejezést öltött.

Futásnak eredt. Eliszkolt az erdőbe, hátra sem mert nézni, hiába kiabáltak utána az állatok. Addig futott, amíg már nem bírta szusszal, akkor befúrta magát egy magas fa odvának mélyére, ott összegömbölyödött, és napokig elő sem mert jönni. Szinte hallani vélte, hogy az egész dzsungel zeng a gúnyos kacagástól.

Jaj, miért is kellett nekem előbújni? – kesergett magában. – Miért nem maradtam inkább a lombok között? Most aztán mindenki tudja, milyen kínosan táncolok! Soha többé nem mutakozhatom a többiek előtt!

A szegény lajhármakit annyira emésztette a szégyen, hogy nappal nem is mert előmerészkedni. Nemcsak a táncot bánta meg, de az ijedtség ráadásul maradandó nyomot hagyott rajta: a szeme tágra kerekedett a rémülettől, és a kétségbeesett kifejezés végleg az arcára fagyott.

Teltek-múltak a napok. A dzsungel lakói hamarosan újabb mulatságra készülődtek. A zene megint naplementekor csendült fel. A lajhármaki nem állhatta meg, közelebb óvakodott, de gondosan elbújt egy fa lombjai között; esze ágában sem volt előjönni, pláne csatlakozni a táncosokhoz. Fájó szívvel hallgatta a muzsikát, de még a fülét sem merte billegetni, nehogy véletlenül megisméltódjön a korábbi kínos jelenet. A tisztást ismét bevilágította a telihold és a csillagok fénye, és a kacagás, beszélgetés hangjait messzire sodorta a szél.

Egyszerre megint csak felhők takarták el az eget. Koromsötét lett. Ahogy azonban az állatok vakon folytatták a vidám mulatozást, a maki döbbenetesen vette észre, hogy továbbra is lát. Közelebb merészkedett, kidugta a fejét a lombok közül, és körülnézett a táncparketten. A félelem miatt kerekre nyílt szemével kiválóan látott a sötétben! A látvány pedig, ami a szeme elé tárult, teljesen megdöbbenetette.

Minden állat, aki a sötétben táncolt, ugyanolyan furán, mókásan mozgott. Riszálták a feneküket, lengették a mancsaikat, billegették a fülüket a zene ritmusára. Szökkentek, pörögtek, hajladoztak, és nagyon jól érezték magukat. Egyikük sem volt kecsesebb vagy elegánsabb a másiknál.

A lajhármaki szívét előntötte valami vidám, meleg érzés. Lemászott a fáról, és beóvakodott a tisztásra. Senki sem látta őt, de ő látott mindenki mást. A zene azonnal magával ragadta, és ő is táncre perdült. Riszálta a fenekét, lengette a karját, billegette a fülét. Szökkent, pörgött, hajladozott, táncolt egészen hajnalig, szinte a lába sem érte a földet.

Attól kezdve a lajhármaki nagyon boldogan élt a dzsungelben. Ott volt minden mulatságon. Nagy, kerek szemének köszönhetően kiválóan látott éjszaka, ezért nappal aludt, éjjel pedig a dzsungelt járta, és gyakran táncre perdült, akár látta valaki, akár nem.

Aki nem hiszi, járjon utána!

A mese mögötti mese

Ezt a mesét egy rövidke kis asszámi mese ihlette, amely azt magyarázza, miért ül örökké szégyenlős kifejezés a lajhármakik arcán. A bengáli lajhármaki (*Nycticebus bengalensis*) bájos kis lény, amely India és Délkelet-Ázsia területén él. Sajnos az utóbbi időben sokan tartják egzotikus háziállatként, annak ellenére, hogy veszélyeztetett faj. Az interneten a lajhármakik nagy népszerűsége tettek szert, mert „csiklandozásra” az emberek szerint mókásan, kézfeltartással reagálnak, és a róluk készült videókat több millióan nézték meg. A kézfeltartás azonban nem a játékoság jele: egy rémült lajhármaki a karja alatt található méregmirigyeket nyalogatva a saját harapását mérgezővé teszi, így próbál védekezni a nála nagyobb ragadozók ellen. A makik a természetes élőhelyükön sokkal jobban érzik magukat. Nem háziállatnak valók.

Az eredeti rövidke feljegyzés a *Brunei Museum Journal* 1978-as, 4/2 számában olvasható.